

Republika e Kosovës

Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada- Government

Zyra e Kryeministrit- Ured Premijera - Office of the Prime Minister

Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

Acioni plan o pravima osoba sa invaliditetom u Republici Kosovo 2021-2023.

Izveštaj o progresu 2022.

Priština, 2023.

Sadržaj

Spisak skraćenica	3
PREGLED.....	5
NACIONALNA STRATEGIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM I AKCIONI PLAN	6
PROCES MONITORISANJA	7
Savet za osobe sa invaliditetom.....	7
Komisija za praćenje, izvještavanje i vrednovanje Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom ..	8
MANDAT MEHANIZMA ZA MONITORISANJE, IZVEŠTAVANJE I PRIMENU	8
FAZE RAZVOJA MONITORISANJA I IZVEŠTAVANJA	9
MONITORISANJE NACIONALNOG PLANA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM U REPUBLICI KOSOVO.	9
USPESI I IZAZOVI IZ IZVEŠTAJA O PROGRESU.....	10
ZDRAVSTVO.....	10
Strateški objektiv 1: Unapređenje pružanja zdravstvenih usluga za osobe sa invaliditetom	10
SOCIJALNO BLAGOSTANJE	14
Strateški objektiv: Funkcionalan i kvalitetan sistem blagostanja i socijalne zaštite, kao i pružanje jednakih mogućnosti za zapošljavanje osoba sa invaliditetom	14
OBRAZOVANJE	18
Strateški objektiv 3: Stvaranje uslova za obuhvatanje u obrazovanje i za stručnu podršku osobama sa invaliditetom	18
PRAVNA ZAŠTITA.....	23
Strateški objektiv: Stvaranje pravne infrastrukture za poštovanje i ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom	23
PRISTUP I KOMUNIKACIJA.....	29
Strateška objektiv: Stvaranje jednakih uslova u pristupu, informisanju, komunikaciji, učešću, kao i stvaranje jedinstvenog sistema podataka za osobe sa invaliditetom	29

Spisak skraćenica

KP/KDU - Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje

ASK- Agencija za statistike Kosova

OOU- Opštinska uprava za obrazovanje

OPB- Odeljenje porodičnog blagostanja

MONTI- Ministarstvo za obrazovanje, nauku, tehnologiju i inovacije

MUP- Ministarstvo unutrašnjih poslova

MFRT - Ministarstvo za finansije, rad i transfere

MSPD- Ministarstvo za spoljne poslove i dijasporu

MKOS - Ministarstvo za kulturu, omladinu i sport

MZ - Ministarstvo zdravlja

MI- Ministarstvo za infrastrukturu

MTI- Ministarstvo trgovine i industrije

MZ - Ministarstvo zdravlja

MER - Ministarstvo za ekonomski razvoj

MPSR - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i seoskog razvoja

MALS - Ministarstvo za administriranje lokalne samouprave

MP- Ministarstvo pravde

NAPOI - Nacionalni Akcioni plan za osobe sa invaliditetom 2009-2011.

OI - Osobe sa invaliditetom

IOP - Individulni obrazovni plan

EK - Evropska komisija

NVO - Nevladine organizacije

NIJZK-Nacionalni institut za javno zdravlje Kosova

PPOI - Povelja o pravima osoba sa invaliditetom

SZO - Svetska zdravstvena organizacija

OOI - Organizacija za osobe sa invaliditetom

CSPM- Centar službe porodične medicine

UPLJP - Univerzalna povelja o ljudskim pravima

RC - Resorni centar

CSO - Centar za stručno osposobljavanje

KZ - Kancelarija za zapošljvanje

PREGLED

Načelo jednakih prava znači da su potrebe svakog pojedinca od jednakog značaja i da te potrebe treba da budu osnova planiranja društva i da se svi resursi koriste na način da se svakom pojedincu garantuju jednake mogućnosti za učešće, posebno osoba sa invaliditetom.

Na osnovu ovog principa i rada svih institucija Republike Kosovo, predstavljamo **Izveštaj o progresu** u sprovođenju **Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom u Republici Kosovo 2013-2023**, kao i **Akcioni plan o sprovođenju Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom u Republici Kosovo 2021-2023**.

Nacionalna strategija o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023. i Akcioni plan su veoma važni dokumenti, koji predodređuju politike, akcije i sektorske strategije svih institucija i samog društva.

Kao rezultat toga, ovi dokumenti imaju za cilj da prenesu namere Vlade Republike Kosovo u oblasti ljudskih prava, nediskriminacije, jednakih mogućnosti, građanskih prava i punog učešća osoba sa invaliditetom u evropski okvir invalidnosti za naredne godine.

Izradom ovih dokumenata uspostavili smo ciljeve, koji se moraju postići u svim oblastima života za osobe sa invaliditetom od institucija zemlje, ciljeve koji su usklađeni u bliskoj saradnji sa civilnim društvom.

U ovoj fazi, institucije zemlje će se osvrnuti na sva dostignuća i izazove koje su imale u realizaciji svake aktivnosti u partnerstvu i bliskoj međuinstitucionalnoj saradnji sa najznačajnijim domaćim i međunarodnim akterima u oblasti zaštite i unapređenje ljudskih prava osoba sa invaliditetom u Republici Kosovo.

Svrha izveštaja je da odrazi dosadašnji rad svih institucija, kako na centralnom, tako i na lokalnom nivou, kao i da odrazi sve izazove sa kojima se svakodnevno susrećemo, a koji u većini slučajeva predstavljaju kašnjenje tokom procesa implementacije.

Zatim, ovaj izveštaj odražava i ponavlja posvećenost i obećanje dato od strane Vlade Republike Kosovo za ozbiljnost, unapređenje, zaštitu i poštovanje ljudskih prava, a naročito osoba sa invaliditetom

Ovom prilikom izražavamo zahvalnost svim institucijama na centralnom i lokalnom nivou, organizacijama koje predstavljaju osobe sa invaliditetom, međunarodnim organizacijama i svakom pojedincu na doprinosu i učešću u procesu izrade, saradnje i ispunjavanju ovih obaveza, koje imamo za naše građane.

Na ovom zajedničkom putu verujemo da ćemo ojačati napore svakog od nas da napravimo stvarnu promenu, udruživanjem ovlašćenja i zalaganja svake institucije, u cilju poboljšanja

kvaliteta i uslova života svih osoba sa invaliditetom, kao dostojanstvenih građana sa jednakim pravima u Republici Kosovo.

NACIONALNA STRATEGIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM I AKCIONI PLAN

Nacionalna strategija o pravima osoba sa invaliditetom (2013-2023) predodređuje politike, postupke i sektorske strategije svih institucija, kao i društva za jednu deceniju. Kao rezultat toga, ima za cilj da prenese namere Vlade Republike Kosovo u oblasti ljudskih prava, nediskriminacije, jednakih mogućnosti, građanskih prava i punog učešća osoba sa invaliditetom u evropskom okviru invaliditeta za narednu deceniju.

Odabir prioriteta u Strategiji izvršen je uzimajući u obzir postojeće nedostatke u zadovoljavanju osnovnih potreba osoba sa invaliditetom, kao što su neadekvatne zdravstvene usluge, nedostatak pravilnog planiranja socijalnih šema za unapređenje socijalnog blagostanja osoba sa invaliditetom, nepostojanje implementacionih mehanizama za sprovođenje zakonodavstva o zapošljavanju i obrazovanju osoba sa invaliditetom, tiha diskriminacija osoba sa invaliditetom na svim nivoima društva, nedovoljan i neodgovarajući pristup socijalnom, političkom i ekonomskom položaju osoba sa invaliditetom, nedostatak statističkih podataka o osobama sa invaliditetom, životnim situacijama i drugim potrebama.

U tom kontekstu, Strategija je strukturisana u pet (5) oblasti, koje obuhvataju sve glavne aspekte života osoba sa invaliditetom, sa fokusom na sledeće oblasti: Zdravstvo, socijalno blagostanje i zapošljavanje, obrazovanje, pravna zaštita, pristup (informacije, komunikacija, učešće) statistika.

Ove oblasti su zasnovane na pitanjima koja su sve vreme postavljena i isticana kao problematična za osobe sa invaliditetom, gde zaista postoji slabost i nejednakost, koja direktno utiče na život ove zajednice.

Gore navedene oblasti su opisane sa strateškim ciljevima, koje se zatim preciziraju konkretnim postupcima i konkretnim rokovima u okviru Akcionog plana 2021-2023.

1. Strateški objektiv 1: Poboljšanje pružanja usluga za osobe sa invaliditetom.
2. Strateški objektiv 2: Funkcionalan i kvalitetan sistem socijalne i održive zaštite, kao i pružanje jednakih mogućnosti za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.
3. Strateški objektiv 3: Stvaranje uslova za inkluzivnost u obrazovanju i za stručnu podršku osoba sa invaliditetom.
4. Strateški objektiv 4: Jednak pristup pravnoj zaštiti, kao i pružanje usluga na lokalnom nivou za ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom.

5. Strateški objektiv 5: Stvaranje jednakih uslova u pristupu, informisanju, komunikaciji, učešću, kao i u kreiranju ili uspostavljanju jedinstvenog sistema podataka za osobe sa invaliditetom.

Na osnovu pet strateških ciljeva Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023. sve odgovorne institucije i civilno društvo su izradile Akcioni plan, koji je detaljno razrađen sa konkretnim postupcima, ciljevima, merljivim indikatorima, specifične, ostvarive, realne, odgovorne institucije za sprovođenje svake aktivnosti, vremenske rokove i budžetske stavke u okviru svake aktivnosti.

Kao rezultat toga i na osnovu Akcionog plana o osobama sa invaliditetom, sada smo sačinili Izveštaj o napretku, koji nam pruža stvarni pregled koliko su naši ciljevi ispunjeni i, konkretno, aktivnosti koje su planirane za dve prve godine (2020- 2021) u garantovanju jednakih prava osoba sa invaliditetom.

Praćenje i izveštavanje u odnosu na strategiju je od vitalnog značaja da bi se osiguralo da se život osoba sa invaliditetom zaista poboljšava. Monitoring i izveštavanje se razvijaju paralelno, odgovarajući na dostignuća i izazove Akcionog plana o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023.

U ovom kontekstu, Kancelarija za dobro upravljanje/Kancelarija premijera, na osnovu svog mandata, od usvajanja Strategije i Nacionalnog plana o pravima osoba sa invaliditetom od strane Vlade Republike Kosovo, stavila je fokus na praćenju i implementaciji ovih važnih dokumenata u sektoru invalidnosti. Politika praćenja Kancelarije za dobro upravljanje/Kabineta premijera u pogledu ostvarivanja prava osoba sa invaliditetom raspoređena su na različitim nivoima, počevši od bliske saradnje sa ministarstvima na centralnom nivou, sve opštine Republike Kosovo, u koordinaciji sa nezavisnim agencijama, međunarodnim institucijama i organizacijama, koje rade za prava osoba sa invaliditetom.

Međutim, politike praćenja se postižu na željenom nivou, kroz institucionalne mehanizme koje koordiniše Kancelarija za dobro upravljanje/ Kancelarija premijera i raspoređene su na dva nivoa; visoki hijerarhijski nivo na čelu sa zamenikom Premijera u sastavu od pet zamenika ministara, kao i organizacije osoba sa invaliditetom, koje se uglavnom bave orijentacijom opštih politika u sektoru invalidnosti i operativnog nivoa sastavljenog od službenika različitih ministarstava i organizacija osoba sa invaliditetom.

PROCES MONITORISANJA

Savet za osobe sa invaliditetom

Savet za osobe sa invaliditetom ponovo je osnovan 22. juna 2021. godine u sastavu i koji predsedava potpredsednik Vlade i osnovan je da radi na stvaranju jednakih mogućnosti, punog učešća i društvene integracije osoba sa invaliditetom, kako bi se obezbedilo da se potrebe i interesi

osoba sa invaliditetom uvek uzimaju u obzir kada Vlada donosi odluke o nečemu što utiče na situaciju osoba sa invaliditetom.

Shodno tome, Savet za osobe sa invaliditetom prati, monitoriše i ispituje uslove života osoba sa invaliditetom, kao i savetuje Vladu i nadležne institucije o svim pitanjima vezanim za bolji kvalitet života osoba sa invaliditetom.

Kao zaključak, celokupan rad ovog mehanizma je u skladu i ima za cilj da ispuni strateške ciljeve Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023.

Komisija za praćenje, izvještavanje i vrednovanje Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom

Komisija, kao mehanizam za praćenje, u svom sastavu ima sve predstavnike glavnih ministarstava, nadležnih za sprovođenje Strategije i Akcionog plana, kao i predstavnike organizacija koje rade za prava osoba sa invaliditetom.

Ovaj mehanizam koordiniranja vodi Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje, održava redovne sastanke, u cilju praćenja celokupnog procesa implementacije Strategije i Akcionog plana o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023.

MANDAT MEHANIZMA ZA MONITORISANJE, IZVEŠTAVANJE I PRIMENU

Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje, već godinama ima mandat da prati sprovođenje Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023. i, shodno tome, Nacionalnog plana o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023, na osnovu svog mandata, od usvajanja Strategije i Nacionalnog Plana o pravima osoba sa invaliditetom, od strane Vlade Republike Kosovo, stavila je glavni fokus na praćenje i sprovođenje ovih važnih dokumenata i Sektor invalidnosti.

Budući da na osnovu monitorisanja i izveštavanja usaglašeni su neophodni postupci, kako bi lakše i jasnije učinili izveštavanje, kao rezultat toga, 2022. koristimo koordinaciju Kancelarije za dobro rukovođenje/Kancelarije premijera, uspostavljeno je monitorisanje institucionalnog mehanizma za praćenje, izveštavanje i sprovođenje Plana o pravima osoba sa invaliditetom.

Matrica za izvještavanje je kontinuirano prosljeđena svim nadležnim institucijama, resornim ministarstvima, na osnovu aktivnosti prikazanih i planiranih u dokumentu.

S obzirom da su Akcionim planom o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023. definisane glavne radnje u svakom konkretnom cilju, popunjeni su podaci koji se odnose na sprovođenje aktivnosti nadležnih ministarstava i detaljnije informacije u vezi sa ovim podacima.

FAZE RAZVOJA MONITORISANJA I IZVEŠTAVANJA

Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje godinama ima mandat da prati sprovođenje Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023. i, shodno tome, i Akcionog Plana o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023., na osnovu svog mandata, od usvajanja Strategije i Akcionog plana o pravima osoba sa invaliditetom, od strane Vlade Republike Kosovo, stavila je glavni fokus na praćenje i sprovođenje ovih važnih dokumenata i Sektor invalidnosti.

Budući da na osnovu monitorisanja i izveštavanja usaglašeni su neophodni postupci, kako bi lakše i jasnije učinili izveštavanje, kao rezultat toga tokom 2022. koristimo koordinaciju Kancelarije za dobro upravljanje/Kancelarije premijera, uspostavljeno je monitorisanje institucionalnog mehanizma za praćenje, izveštavanje i sprovođenje Nacionalnog plana o pravima osoba sa invaliditetom.

Matrica za izvještavanje je kontinuirano prosljeđena svim nadležnim institucijama, resornim ministarstvima, na osnovu aktivnosti prikazanih i planiranih u dokumentu.

S obzirom da Nacionalni Akcionalni plan o pravima osoba sa invaliditetom 2021 - 2023. definiše ključne postupke za svaki specifični objektiv, ispunjeni su podaci u vezi implementacije aktivnosti relevantnih ministarstava i detaljno date informacije u vezi ovih podataka

MONITORISANJE NACIONALNOG PLANA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM U REPUBLICI KOSOVO.

U okviru Akcionog plana o pravima osoba sa invaliditetom uključeno je niz institucija za sprovođenje, kao što su: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija, Ministarstvo finansija, rada i transfera, Ministarstvo administriranja lokalne samouprave, Ministarstvo infrastrukture, Ministarstvo kulture, omladine i sporta, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pravde, Policija, opštine, organizacije za prava osoba sa invaliditetom, kao i drugi lokalni i međunarodni partneri.

U fokusu dokumenta i svih institucija koje su posvećene njegovoj primeni, bilo je stvaranje boljeg života za osobe sa invaliditetom u našoj zemlji. Oblasti intervencije zasnovane na Akcionom planu o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023, protežu se na nekoliko aspekata, kao što su zdravstvo, socijalna zaštita i zapošljavanje, obrazovanje, pravna zaštita i sveobuhvatan pristup.

Između predstavljenih ciljeva u odnosu na primarna pitanja, koje naglašavaju osobe sa invaliditetom i ispunjavanja ovih ciljeva u ostvarivanju njihovih prava, su zdravstveni ciljevi koji takođe predstavljaju glavni cilj potreba i prava osoba sa invaliditetom.

USPESI I IZAZOVI IZ IZVEŠTAJA O PROGRESU

ZDRAVSTVO

Strateški objektiv 1: Unapređenje pružanja zdravstvenih usluga za osobe sa invaliditetom

U cilju sprovođenja i praćenja sprovođenja i monitorisanje Akcionog plana o pravima osoba sa invaliditetom 2021-2023, ostvarenje i sprovođenje strateških ciljeva i specifičnih ciljeva iz oblasti invalidnosti u okviru Ministarstva zdravlja su:

Specifični objektivi I: Podizanje kapaciteta zdravstvenog osoblja za pružanje zdravstvenih usluga

Aktivnost I.1.1 Pružanje zdravstvenih usluga za osobe sa invaliditetom u okviru kućnih poseta

Opis dostignuća: Ministarstvo zdravlja, u okviru aktivnosti I.1.1, saopštava da je tokom 2022. godine u opštini Peć kroz kućne posete/palijativno zbrinjavanje obavljeno 3134 poseta, od kojih je uključeno 50 osoba sa invaliditetom.

U opštini Gnjilane je prijavljeno da su 23 pacijenta sa invaliditetom dobila usluge u okviru usluga palijativnog zbrinjavanja.

Pružanje zdravstvenih usluga od strane grupe EVP i grupe majka i dete -3 pacijenta

U opštini Priština izdato je 460 kartona, uglavnom pacijenata sa urođenom retardacijom i cerebralno-vaskularnim inzultima.

U opštini Junik, lica koja primaju usluge u GCPM Junik su prethodno registrovana u IZS (elektronska kartica).

U Opštini Glogovac, posete palijativnog zbrinjavanja su rezultirale sa 537 poseta za OI od ukupnog broja poseta palijativnog zbrinjavanja u 2022. godini.

Status napretka: Primenjeno.

Ukupno planirani budžet 7500€

Aktivnost I.1.2 Vakcinacija osoba sa invaliditetom sa vakcinom protiv sezonskog gripa

Opis dostignuća: U opštini Peć, od 35 članova NVO „Centar za samostalni život“, vakcinisani su svi članovi ove NVO.

Istovremeno, služba za vakcinaciju izvršila je vakcinaciju osoba sa invaliditetom kod kuće 68 osoba tokom 137. 2022. godine.

Od 18 osoba u Staračkom domu Orenda vakcinisano je 3 osoba sa ograničenom sposobnosti .

U Opštini Gnjilane je prijavljeno da je vakcinisano je 25%.

U Opštini Gnjilane za 2022. ukupno: 152 (na terenu 102 , u staračkom domu 50).

Broj vakcinisanih osoba sa invaliditetom je 8 osoba u GCPM JUNIK.

Broj vakcinisanih u Podujevu za 2022.godinu su 16 osoba, ukupno 20% vakcinisanih osoba sa invaliditetom

Broj vakcijisani osoba sa invalidnosti je ukupno 95 osoba u GCPM Uroševac.

Od 440 članova NVO OMPAK, u Opštini Lipnjan, vakcinisano je oko 30% osoba sa invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno.

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove.

Aktivnost I.1.3 Izrada materijala za promociju zdravlja osoba sa invaliditetom i zdravstvena edukacija zdravstvenih radnika

Opis dostignuća: U saradnji sa AQH emitovali smo video spotove u čekaonicama za pacijente, gde je korišćen i znakovni jezik u prezentaciji video spotova. Jednom je AQH, takođe objavio brošure za Službe PZZ u Pećini, informišući o uslugama i pravima i odgovornostima građana o zdravstvenoj zaštiti.

U Opštini Priština u 2022. godini, pružene su 3 obuke za zdravstvene radnike za OI.

U saradnji sa AQH, emitovani su video spotovi u čekaonicama za pacijente, gde se i znakovni jezik kontinuirano koristi u prezentaciji video spotova u 26 GCPM.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 2500€

Aktivnost I.1.4 Pružanje zdravstvenih usluga za OI

Opis dostignuća: Istraživanje o zadovoljstvu u odnosu na zdravstvene usluge za osobe sa invaliditetom, usvojeno od LKK. Očekuje se da će se realizovati tokom 2023. godine (zbog situacije pandemije Covid-19, istraživanje je odloženo).

Postojali su bodovni listovi u GCPM-u širom Kosova. Na primer, u okviru bodovne liste zajednice i saveta pacijenata, imamo rezultate objavljene od strane NVO-POLICE u vezi sa zadovoljstvom zdravstvenim uslugama u PZZ-Lipjan, Gnjilane, Pećina.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži finansijske troškove

Aktivnost I.1.5 Obuka za medicinsko i pomoćno osoblje o temama pristupa i tretmana osoba sa invaliditetom

Opis dostignuća: Učešće Tima za obuke za implementaciju "Kućnih poseta za majke i decu do 3 godine", koja je u toku primene u ukupno 25 opština (do kraja 2022.) aktivnosti koje organizuje Odeljenje PZZ i MZ, uz tehničku podršku UNICEF-a.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 10.000€

Aktivnost I.1.6 Koordiniranje aktivnosti MFRT

Opis dostignuća: Na zadovoljavajućem institucionalnom nivou

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži finansijske troškove

U okviru Ministarstva zdravlja, takođe u okviru Specifičnog cilja I.1, ponuđeni opšti budžet za 2022. godinu, koji pokriva aktivnosti predviđene za ovaj cilj, iznosi ukupno 20.000,00 €.

Specifični objektivi II: Rano otkrivanje i identifikacija invaliditeta iz perinatalnog, natalnog i postnatalnog vremena

Aktivnost I.2.1 Sprovođenje istraživanja u oblasti zdravstvenog stanja vezano za OI.

Opis dostignuća: Istraživanje o zadovoljstvu u odnosu na zdravstvene usluge za osobe sa invaliditetom, usvojeno od LKK. Očekuje se da će biti realizovano tokom 2023. godine

Status napretka: U toku primene

Ukupno planirani budžet: €25.000;

Aktivnost I.2.2 Realizacija programa zdravstvene edukacije za roditelje u otkrivanju uzroka koji dovode do invaliditeta.

Opis dostignuća: U okviru GCPM Glogovac funkcioniše Savetovalište za majku i dete i prostorije za unapređenje zdravstvene edukacije. Tokom 2022. godine realizovan je program kućnih poseta uz podršku UNICEF-a .

U okviru porodilišta u GCPM-Lipjan, u prvih 1000 dana postoji odeljenje za majke i decu, uz podršku AMC i UNICEF-a, gde je tokom 2022. godine savetovano 401 majki i porodilja, dok je u grupnom savetovanju trudnica i porodilja uz podršku AMC-a i „Horizonta“ bilo sa 4 grupe od 8-10 članova, dobit su imele trudnice.

U okviru GCPM-Peć je Savetovalište za majku i dete u prvih 1000 dana uz podršku AMC-a i UNICEF-a, gde je tokom 2022. godine savetovano 560 majki i porodilja. Tokom 2022. godine održani su i informativni sastanci sa roditeljima dece sa smetnjama u razvoju u okviru NVO PEMA.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: U okviru UKBSK

U okviru Ministarstva zdravlja, takođe u okviru Specifičnog cilja II.1, ponuđeni opšti budžet za 2022. godinu, koji pokriva aktivnosti predviđene za ovaj cilj, je u ukupnom iznosu od 25.000.00 €

Specifični objektivi III: Povećanje pružanja zdravstvenih usluga za OI

Aktivitet I.3.1 Istraživanje potreba za popunjavanje esencijalne liste lekova.

Opis dostignuća: Esencijalna lista lekova je poslata Organizacijama osoba sa invaliditetom (OOI) sa zahtevom da njihovi predstavnici analiziraju listu, istraže potrebe osoba sa invaliditetom (svaka OOI potrebe svojih članova) i potom da dostave svoje predloge Ministarstvu zdravlja. Zatim je formirana Komisija i Pod-komisija za izradu esencijalne liste lekova (u toku rada).

Vredi napomenuti da je Vlada Kosova na 102. sednici Vlade usvojila zahtev Univerzitetske kliničke bolničke službe Kosova za dodelu budžetskih sredstava u iznosu od 4.200.100,00 evra (četiri miliona dvesta hiljada i sto evra) radi kupovine lekova sa esencijalne liste.

Aktivnost I.3.2 Nastavak pružanja pregleda (mamografija i PAP test) za žene sa invaliditetom
Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.3.3 Briga za oralnu higijenu dece sa invaliditetom

Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.3.4 Izrada SOP za specifično zdravstvo tretiranje OI

Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.3.5 Izrada informativnog cirkulara za obaveštavanje zdravstvenih ustanova o broju centra za pružanje usluga na znakovnom jeziku

Opis dostignuća: Stopiran je na zahtev Kosovskog udruženja gluвих lica, budući da je planirano da se izradi međuinstitucionalni program o ovom pitanju.

Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.3.6 Realizacija poseta u zajednici za zdravstveno promovisanje i zdravstvenu edukaciju OI.

Opis dostignuća: U opštini Priština je prijavljeno da je u proseku jedan pacijent posećen 8 puta u toku godine. Ako izračunamo $8 \times 460 = 3680$ poseta za ove pacijente (ukupni broj poseta tokom 2022. godine bio je 9222)

U opštini Lipljan je prijavljeno da je kroz kućne posete za majke i decu obavljeno 1365 poseta (ovaj broj obuhvata i osobe sa invaliditetom), kao i 633 kućne posete kolima hitne pomoći.

U Opštini Mitrovica realizovano je 2 posete tokom 2022.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 7500€

U okviru Ministarstva zdravlja, takođe u okviru Specifičnog cilja III.1, ponuđeni opšti budžet za 2022. godinu, koji pokriva aktivnosti predviđene za ovaj cilj, je u ukupnom iznosu od 7500,00 €.

SOCIJALNO BLAGOSTANJE

Strateški objektivi: Funkcionalan i kvalitetan sistem blagostanja i socijalne zaštite, kao i pružanje jednakih mogućnosti za zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Specifični objektivi: Prostiranje usluga u zajednici

Aktivnost I.1.1 Sprovođenje penzione šeme za osobe sa invaliditetom, starosne dobi od 18-65 godina

Opis dostignuća: Broj korisnika penzione šeme za osobe sa invaliditetom, starosti od 18-65 godina, za 2022. godinu iznosio je ukupno 19419.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 29.896,800.00€

Aktivnost I.1.2 Sprovođenje šema beneficija i kompenzacija

Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.1.2 Sprovođenje šema beneficija i kompenzacija

Status napretka: Nije izveštavano o ispunjavanju navedene aktivnosti.

Aktivnost I.1.3 Sprovođenje Zakona br. 03/L-022 o materijalnoj podršci porodica osoba sa trajnim invaliditetom.

Opis dostignuća: Tokom 2022 su vršene isplate materijalne pomoći za porodice sa decom sa trajnim smetnjama od 1-18 godina. Broj dece koja ostvaruju ovo pravo je 2921 dece sa trajnim smetnjama u razvoju, uz mesečnu naknadu od 100 evra.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 3600000,00€

Aktivnost I.1.4 Implementacija šeme za naknadu slepih lica.

Opis dostignuća: Tokom 2022. broj korisnika Penzione šeme za naknadu slepih lica za godinu je bio 1855 osoba.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5519540,00€

I.1.5 Sprovođenje šeme za; Naknada za lica paraplegičari i tetraplegičari.

Opis dostignuća: Tokom 2022. godine, broj korisnika Šeme za naknadu paraplegičara i tetraplegičara bio je 2743 lica.

Status napretka: Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: 11194909,00€

I.1.6 Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Sveobuhvatnog Zakona o invalidnosti

Opis napretka: Iz izveštaja koje je dostavilo MFRT u vezi sa Sveobuhvatnim Zakonom o invalidnosti, navodi se da je isti upućen kabinetu ministra i da čekaju saglasnost.

Status napretka: Nije primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.1.7 Obuka Bio-Psiko-Socialne komisije za korišćenje instrumenta KNF

Status napretka: Nije primenjeno

Aktivnost I.1.8 Nastavak pružanja usluga u stalnim centrima (IZO)

Opis napretka: Iz izveštaja koje je dostavilo MFRT kaže se da zaštita ove kategorije se sastoji u pružanju 24-časovnih usluga koje obuhvataju: smeštaj, ishranu, odeću, pružanje zdravstvenih usluga, akomodaciju i sve druge usluge koje se procene kao neophodne za osobe sa invaliditetom, mentalne zaostalosti.

U okviru pružanja usluga, 24-časovne rezidencijalne usluge za starije osobe i osobe sa invaliditetom su obezbeđene od strane Specijalnog instituta u Štimlju, Staračkog doma u Prištini i dvanaest (12) domova zajednice u opštinama Kosova. Ove stalne usluge se pružaju za 273 klijenta koji su smešteni u ove institucije.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 1.100,000,00

Aktivnost I.1.9 Individualno licenciranje i NVO za pružanje socijalnih usluga za OI.

Opis napretka: U izveštaju koji je dostavilo MFRT, kaže se da je GSSPU završio svoj mandat u martu 2022. godine i stoga je uspeo da licencira samo 71 pružaoca socijalnih i porodičnih usluga na višem nivou, dok je na osnovnom nivou licencirao 12 pružalaca socijalnih i porodičnih usluga. MFRT/OSPR je na osnovu važećeg zakonodavstva nastavio da sprovodi proces licenciranja pravnih lica (NVO i preduzeća). Odeljenje za socijalne i porodične politike i Komisija za licenciranje, kao institucija nadležna za licenciranje pravnih lica/NVO u 2022. godini licencirale su 7 pravnih subjekata, koji pružaju usluge za OI.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove budžetskih

Aktivnost I.1.10 Jačanje mehanizma praćenja i inspekcije za usluge i fonodove organizacija korisnica

Opis napretka: U izveštaju koje je dostavilo MFRT saopštava da je u okviru realizacije programa podrške licenciranom nevladinom sektoru u pružanju socijalnih i porodičnih usluga za 2022. godinu, MFRT/OSPR obezbedio podršku putem javnog poziva za (44) licenciranih NVO, gde je iznos od podrška sredstava 2022. godine za licencirane NVO iznosio je 1.000,000. 00 evra.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove budžetskih

Vredi naglasiti da je opšti budžet koji se odnosi na realizaciju aktivnosti za 2022. godinu za *Specifični objektiv II.1* bio predviđen u iznosu od 37.845.380,00 €, dok utrošeni iznos iznosi 50.278.249,00 €, što govori da je razlika od oko 12.432.869,00 € ponuđeno više za 2022.godinu.

Specifični objektiv II: Stvaranje jednakih uslova za zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Aktivnost I.2.1 Individualno Pružanje usluga OI u uslugama karijere

Opis dostignuća: Od pruženih usluga na osnovu izveštaja Odeljenja za usluge karijere, navodi se da su u 2022. godini pružene usluge za OI, 179 lica je dobilo usluge Karijernog savetovanja, 110 osoba sa invaliditetom uslugu saveta za zapošljavanje, kao i Intenzivno Savetovanje je ukupno dobilo 41 osoba sa invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 200.000€

Aktivnost I.2.2 Jačanje Inspekcije rada za praćenje sprovođenja Zakona br. 03/019 o osposobljavanju, prekvalifikaciji i zapošljavanju

Status napretka: u toku primene

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.2.3 Posredovanje OI u zapošljavanju

Opis dostignuća: MFRT izveštava da tokom 2022.godine broj osoba sa invaliditetom u posredovanju za redovno zapošljavanje 9 osoba sa invaliditetom je zaposleno.

Status napretka: Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: 300.000,00€

Aktivnost I.2.4 Uključivanje OI u zapošljavanju putem Aktivnih mera tržišta rada

Opis dostignućia: MFRT navodi da je tokom 2022. godine broj osoba sa invaliditetom uključenih u Aktivne mere tržišta rada ukupno 2 osobe.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 500.000,00€

Aktivnost I.2.5 Kampanja podizanja svesti za zapošljavanje osoba sa invaliditetom u javnom i privatnom sektoru.

Opis dostignućia: MFRT navodi da su tokom 2022. godine održavani sajmovi poslova na kojima su se odrazile i usluge koje pružaju KP i CSO za Osobe sa invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 100.000,00€

Bitno je napomenuti da opšti budžet koji se odnosi na sprovođenje aktivnosti za 2022. godinu. Opšti budžet za Specifični cilj II.2 obuhvata iznos od 1.000.000 evra

Specifični objektiv III: Osposobljavanje, stručna prekvalifikacija osoba sa invaliditetom za tržište rada

Aktivnost I.3.1 Proširivanje profila za stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju prema zahtevima tržišta rada.

Opis dostignućia: U okviru proširenja profila stručnog osposobljavanja i prekvalifikacije za pripremu osoba sa invaliditetom, MFRT izveštava da je tokom 2022. godine operacionalizovano 12 postojećih profila CSO, koji su najtraženiji na tržištu rada. Profili koji su funkcionalni/otvoreni su: Građevina u CSO-Priština i Prizren; Kuvarstvo u CSO Gnjilane i Đakovica; Frizerstvo/kozmetika u CSO Đakovica i Mitrovica; Krojači u SCO Gnjilane, Đakovici i Prizrenu; Stolarstvo u CSO - Uroševac; Bravarstvo u CSO- Prizren; Pekarstvo u CSO- Prizren.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Nisu predviđeni dodatni troškovi

I.3.2 Obuka OI u centrima stručnog obrazovanje

Opis dostignućia: Tokom 2022. u okviru CSO, u obuke bilo je uključeno 35 invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne budžetske troškove

Aktivnost I.3.3 Prilagođen plan i program osoba sa invaliditetom.

Opis dostignućia: U izveštaju MFRT u okviru prilagođenih nastavnih planova i programa za osobe sa invaliditetom za 2022. godinu kaže se da u pogledu revizije i razvoja novih nastavnih planova i programa u okviru CSO, uz podršku projekta EYE, izrađeni su nastavni planovi i

programi i nastavni paketi na, osnovu Standarda struke u kvalifikacija: Službenik računovodstva, zidar i električar (ove nastavne planove koriste i OI).

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne budžetske troškove

Aktivnost I.3.4. Prilagođavanje radionica sa opremom za potrebe osoba sa invaliditetom

Opis dostignuća: Uz podršku Save the Children, u okviru OI-a, regulisani su sanitarni čvorovi za bolji pristup osoba sa invaliditetom.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 25.000,00€

Aktivnost I.3.5 Obuka trenera u CSO za implementaciju prilagođenog nastavnog plana i programa za osobe sa invaliditetom

Opis dostignuća: Tokom 2022. godine u Centrima za stručno osposobljavanje planirano je obučavanje 20 trenera pripremljenih za implementaciju Nastavnog plana i programa i pristup prema OI.

Tokom izrade ovih nastavnih planova i programa, ujedno je održana i obuka trenera CSO o implementaciji prilagođenih nastavnih planova i programa za OI.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5.500,00€

Utrošeni budžet za 2022. u vezi Specifičnog cilja III.3 je 30,500.00 €, dok ukupni budžet za strateški cilj 2: obuhvata iznost od 38,975.880.00 €.

OBRAZOVANJE

Strateški objektiv 3: Stvaranje uslova za obuhvatanje u obrazovanje i za stručnu podršku osobama sa invaliditetom

Specifični objektiv I: Stvaranje mehanizama za identifikaciju i rano obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju

Aktivnost I.1.1 Izrada 3 uputstva za vaspitače o pristupu i rada sa decom sa invaliditetom

Opis napretka: Tokom 2021. godine, kao aktivnost, planirano je da se izrade Uputstvo za ranu identifikaciju i intervenciju, uputstvo za pedagoški pristup sa decom i uputstvo za rehabilitaciju,

ali su zbog nemogućnosti izrade, ova uputstva su prenesena za 2022. godinu, gde je i naredne godine izostao plan budžeta i nije bilo zainteresovanih donatora.

Status napretka Nije primenjeno

Ukupno planirani budžet: 4000€

Aktivnost I.1.2 Povećanje kapaciteta vaspitača za primenu uputstava

Opis dostignućia: S obzirom da je ova aktivnost vezana za prethodnu aktivnost i da je planirano podizanje kapaciteta za obuku kadrova na osnovu moguće izrade uputstva, navedenih u aktivnosti I.1.1, obuka nije bila moguća zbog nedostatka uputstava.

Status napretka Nije primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5000€

Aktivnost I.1.3 Izrada i pružanje pedagoških materijala za 2 platforme MONTI-a

Opis dostignućia: Na osnovu najnovijih izveštaja MONTI-a u vezi sa dizajnom obezbeđivanja pedagoških materijala u vezi sa 2 platforme za MONTI, za koje su bili predviđeni materijali i informacije u vezi sa obrazovanjem u ranom detinjstvu i platformama za sveobuhvatno obrazovanje opremljene pedagoškim materijalima za decu sa smetnjama u razvoju, obe ove platforme tokom 2022. su izrađene i koriste ih vaspitači/nastavnici i roditelji.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.1.4 Kampanja podizanja svesti o značaju ranog intervenisanja za decu sa smetnjama u razvoju

Opis dostignućia: Tokom 2022.godine izrađena su uputstva, koja obuhvataju rano detinjstvo za osobe sa invaliditetom.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 2000€

Ukupni budžet za Specifični cilj III.1 tokom 2022. bio je planiran 7,000.00 €

Specifični objektiv: Stvaranje, jačanje i unapređenje usluga međusektorskih mehanizama i drugih mehanizama podrške inkluzivnoj školi

Aktivnost I.2.1 Zapošljavanje /ili obezbeđivanje nastavnika/asistenata u školama

Opis dostignućia: Trenutno, na osnovu izveštaja MONTI, u školama ima 52 nastavnika za podršku dece sa smetnjama u razvoju.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Zavisi od opština, broja i kosto

Aktivnost I.2.2 Zapošljavanje asistenata za podršku u školama

Opis napretka: Navedena aktivnost je takođe bila deo aktivnosti u okviru Kalendara aktivnosti, gde je do 2023. godine planirano zapošljavanje 100 asistenata za decu sa smetnjama u razvoju širom zemlje, a predviđeno je zapošljavanje još 300 drugih asistenata.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 787662,00€

Aktivnost I.2.3 Podizanje kapaciteta timova o proceni za pedagoško ocenjivanje dece sa invaliditetom

Opis napretka: proizvod predmetne aktivnosti planiran je da 215 članova opštinskih timova za procenu bude obučeno za korišćenje plana u toku 2022. godine.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5000,00€

Aktiviteti I.2.4 Pružanje usluga na Brajlovom pismu, orijentacija i zalaganje za slepu decu u redovnim školama

Opis napretka: U okviru pružanja usluga na Brajevom pismu za orijentaciju i mobilnost za slepu decu, angažovan je nastavnik za zalaganje i orijentaciju sa sedištem u Opštini Uroševac.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 10.000€

Aktivnost I.2.5 Podizanje kapaciteta nastavnika za pristup i rad sa učenicima sa invaliditetom

Opis napretka: U okviru podizanja kapaciteta nastavnika u radu sa decom sa smetnjama u razvoju tokom 2022. godine, obučeno je ukupno 5000 nastavnika u ukupno 25 škola u zemlji.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 8.000,00€

Opštim budžetom za Specifični objektiv III.2 tokom 2022. godine, sredstva izdvojena za realizaciju gore navedenih aktivnosti iznose ukupno 810.662,00€.

I.3. Specifični objektiv: Stvoriti povoljno okruženje za inkluzivnost u školi i zajednicu

Aktivnost I.3.1 Izrada 5 godišnjeg plana za resorne centre

Opis napretka: Petogodišnji plan za resorne centre je izrađen i usvojen tokom 2021. godine, dok je tokom 2022. godine plan već u tokom sprovođenju.

Status napretka Primenjeno

Aktivnost I.3.2 Povećanje usluga resornih centara za redovne škole

Opis napretka: Rana intervencija se smatra uslugom u resornim centrima i uslugama putujućih nastavnika za podršku nastavnicima u dizajniranju individualnog obrazovnog plana (IOP).

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 10.000€

Aktiviteti I.3.3 Podizanje kapaciteta izvornih centara

Opis napretka: Iz najnovijih izveštaja, MONTI prenosi da su tokom 2022. godine osoblje resursnih centara obučavali stručnjaci angažovani na projektu INCLUDE.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 3.000,00€

Aktivnost I.3.4 Izrada i akreditacija programa obuke za nastavnike u redovnim školama

Opis napretka: Tokom 2021. godine, MONTI saopštava da su planirani programi za 2022. izrađeni i akreditovani.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Budžet 2021. 3000€

Aktivnost I.3.5 Dizajniranje i akreditacija programa od strane KAK za pisanje Brajevom azbukom i znakovnim jezikom

Opis napretka: Tokom 2022. godine izrađena su 2 programa za pisanje na Brajevom pismu, dok je Resursni centar preporučio da nije potrebno akreditovati program pri nacionalnim autoritetima.

Status napretka Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.3.6 Pružanje kurseva za nastavnike, asistente i roditelje o pisanju na Brajevom pismu i znakovnom jeziku

Opis napretka: MONTI izveštava da se tokom 2022. godine edukacija pruža na kursovima sa punim kapacitetima za nastavnike, asistente i roditelje na Brajevom pismu, u zavisnosti od potrebe koja se pojavi.

Status napretka Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: 10000€

Aktivnost I.3.7 Razvoj programa, Nivo 5 znakovnog jezika

Opis napretka: MONTI saopštava da je izrada programa Nivoa 5 na znakovnom jeziku urađena i da proceduralno čekaju akreditaciju programa.

Status napretka U toku primene

Ukupno planirani budžet: 3000€

Ukupni budžet za 2022. za specifični objektiv III.3 je 17,000.00€

I.4 Specifični objektiv Podizanje kapaciteta za nastavnike i učenika u inkluzivnom obrazovanju na svim nivoima pred-univezitetskog obrazovanja

Aktivnost I.4.1 Izrada dokumenta za uključivanje učenika sa smetnjama u razvoju u više srednjem obrazovanju, konkretno u stručne škole (OSO)

Opis napretka: Aktivnost je planirana da se realizuje u periodu Akcionog plana 2021. godine i kao aktivnost je realizovana iste godine.

Status napretka Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5000€

Aktivnost I.4.2 Izrada uputstva za nastavnike o pristupu, pedagoškom radu i specifičnostima učenika sa smetnjama u razvoju

Opis napretka: Uputstvo za pristup, pedagoški rad i specifičnosti učenika sa smetnjama u razvoju izrađen je tokom 2021. godine za više srednje obrazovanje i dostavljen je školama.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 5000€

Aktivnost I.4.3 Podizanje kapaciteta nastavnika za pristup i rad sa učenicima sa invaliditetom

Opis napretka: Tokom 2022. godine, u okviru aktivnosti 1.4.3, obučeno je 230 nastavnika iz 25 škola za pristup i specifičnosti učenika, 33 nastavnika iz resursnih centara obučeno je za trenere, a obučeno je 80 nastavnika iz resursnih centara za sveobuhvatno obrazovanje.

Status napretka: Primenjeno:

Ukupno planirani budžet: 32.000,00€

Aktivnost I.4.4 Pružanje neformalnog obrazovanja u resursnim centrima

Opis napretka: MONTI izveštava da je i tokom 2022. godine nastavljeno, kao i uvek, pružanje neformalnog obrazovanja u Resursnim centrima.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.4.5 Korišćenje materijala u procesu rada nastavnika (materijal pripremile NVO)

Opis napretka: MONTI saopštava da svi materijali koji su dizajnirani za olakšavanje procesa rada nastavnika već koriste nastavnici.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Opšti budžet predviđen za 2022. godinu u okviru Specifičnog cilja III.4 iznosi 32.000,00 €

PRAVNA ZAŠTITA

Strateški objektiv: Stvaranje pravne infrastrukture za poštovanje i ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom

Specifični objektiv: Izrada Zakona o zaštiti i poštovanju prava osoba sa invaliditetom

Aktivnost I.4.1 Obuhvatanje OOI za izradu zakonodavstva

Opis napretka: Što se tiče uključivanja OOI-a u izradu zakona, institucije Republike Kosovo su uvek pružale odgovarajući prostor organizacijama za osobe sa invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Ukupni budžet za specifični objektiv IV.1 nisu predviđena dodatna sredstva.

Aktivnosti I.2.1 Implementacija Uredbe VRK 15/2014. o pružanju usluga na znakovnom jeziku.

Opis napretka: u okviru Komunikacionog pristupa u daljem tekstu su dati neki podaci o uslugama na znakovnom jeziku, koje pružaju profesionalni tumači znakovnog jezika, iz Kancelarije za dobro upravljanje / Kancelarije premijera (KDU/KP) u saradnji sa Udruženjem gluvih Kosova (UGK) u periodu januar - novembar 2022. Podaci se prikupljaju iz liste rezervacija i liste plaćanja za pružene usluge. U ovom periodu bilo je ukupno 1.949 rezervacija iz zajednice gluvih i pruženo je 4.449 sati usluga tumačenja na znakovnom jeziku u iznosu od 44.490 evra u javnim ustanovama. Za više pogledajte tabele u produžetku.

Beleška: Ovi podaci se prikupljaju iz liste rezervacija i liste uplata, a za pojedina pitanja nije rađena analiza.

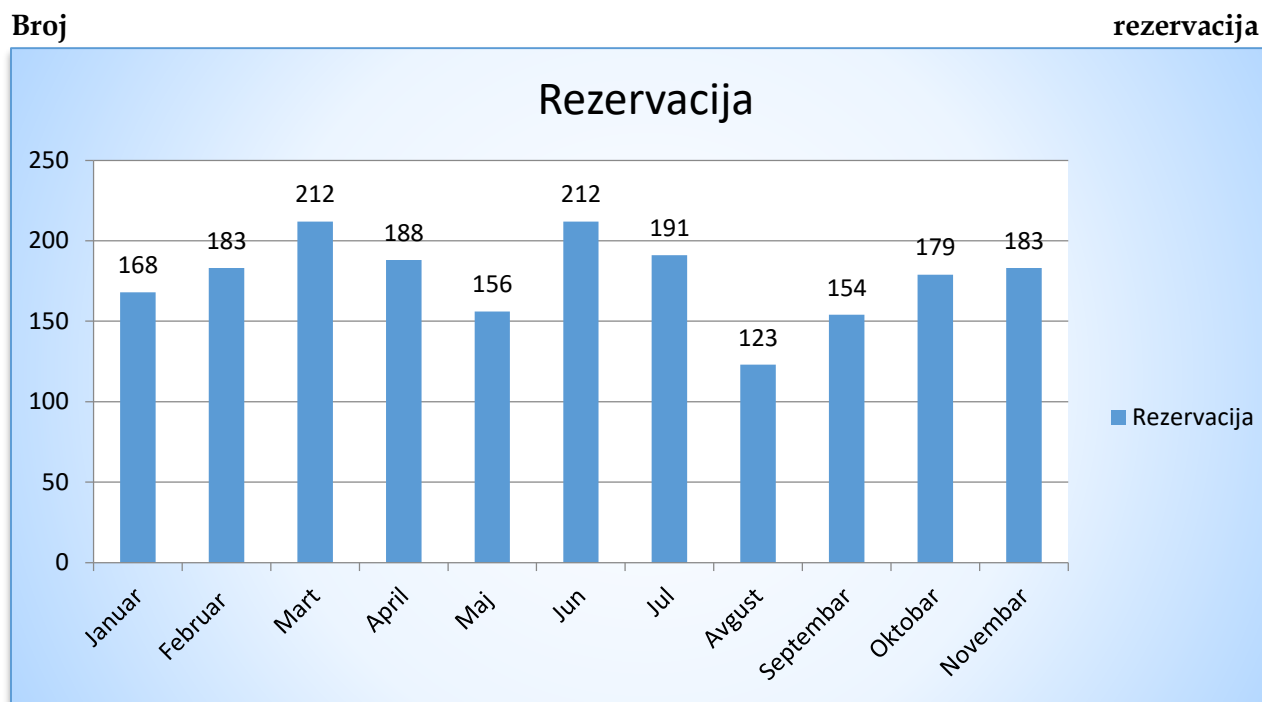

Tabela 1. Časovi pruženih usluga znakovnog jezika

Na osnovu tabele br. 1, tokom meseca januara obezbeđeno je 168 rezervacija, tokom meseca februara 183, tokom meseca marta 212, tokom meseca aprila 188, tokom meseca maja 156, tokom meseca juna 212, tokom meseca jula 191, tokom meseca avgusta 123, tokom meseca septembra 154, tokom meseca oktobra 179, tokom meseca novembra 183, kao i tokom meseca decembra, ukupno 152 ponuđene rezervacije

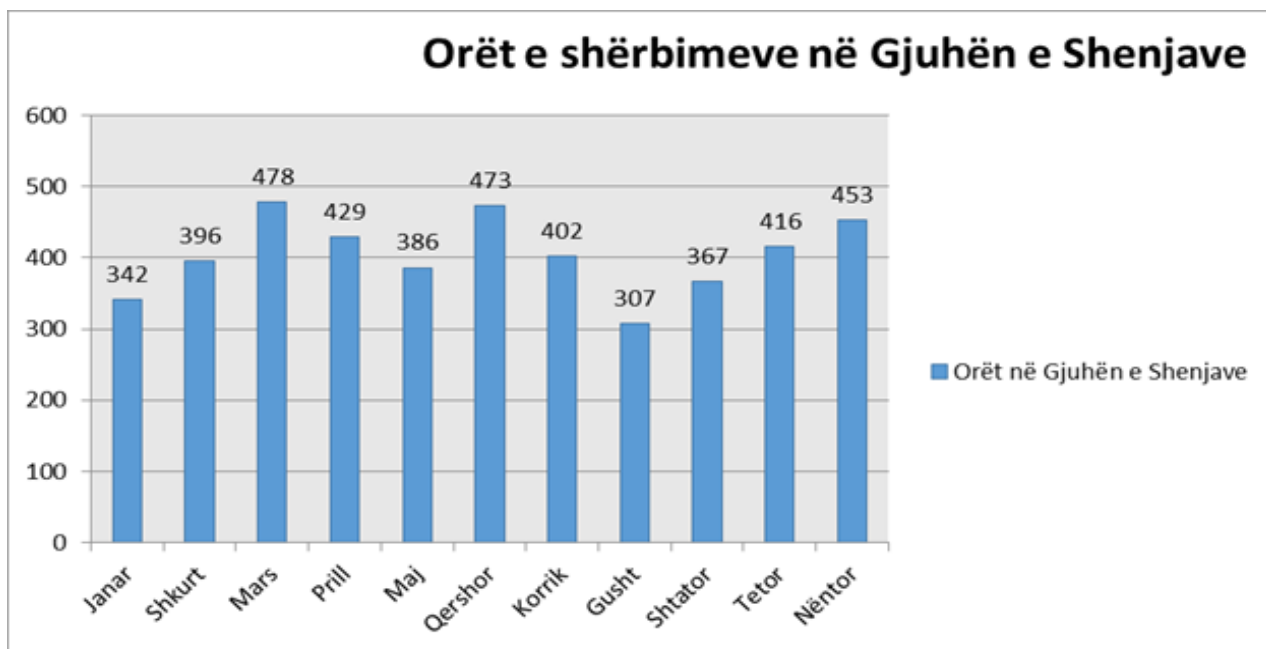

Tabela 2. Časovi pruženih usluga za period Januar - Decembar

Na osnovu tabele broj 2 prikazano je radno vreme za period januar-decembar, gde je u januaru realizovano 342 sata, u februaru 396 sati, u martu 478 sati, u aprilu 429 sati, u maju 386 sati i 473 sata u junu, u julu 402 sata, u avgustu 307 sati, u septembru 367 sati, u oktobru 416 sati, u novembru 453 sata i u decembru ukupno 490 sati.

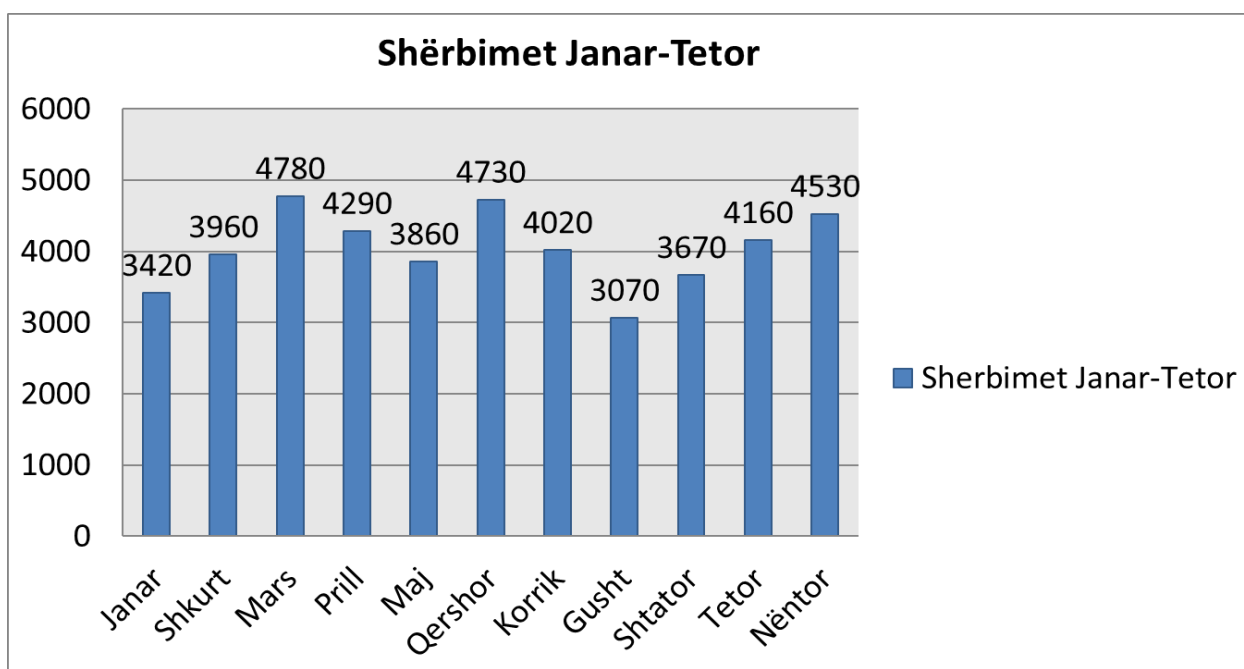

Tabela 3. Časovi pruženih usluga za period Januar - Decembar

Tabela br.3 predstavlja ukupan broj usluga u €, gde je tokom januara 3420 € pruženo, tokom meseca februara 3960 €, tokom meseca marta 4780 €, tokom meseca aprila 4290 €, tokom mesec maj 3860€, tokom meseca jun 4730€, jul 4020€, avgust 3070€, septembar 3670€, oktobar 4160€, novembar 4530€ i decembar 4190€

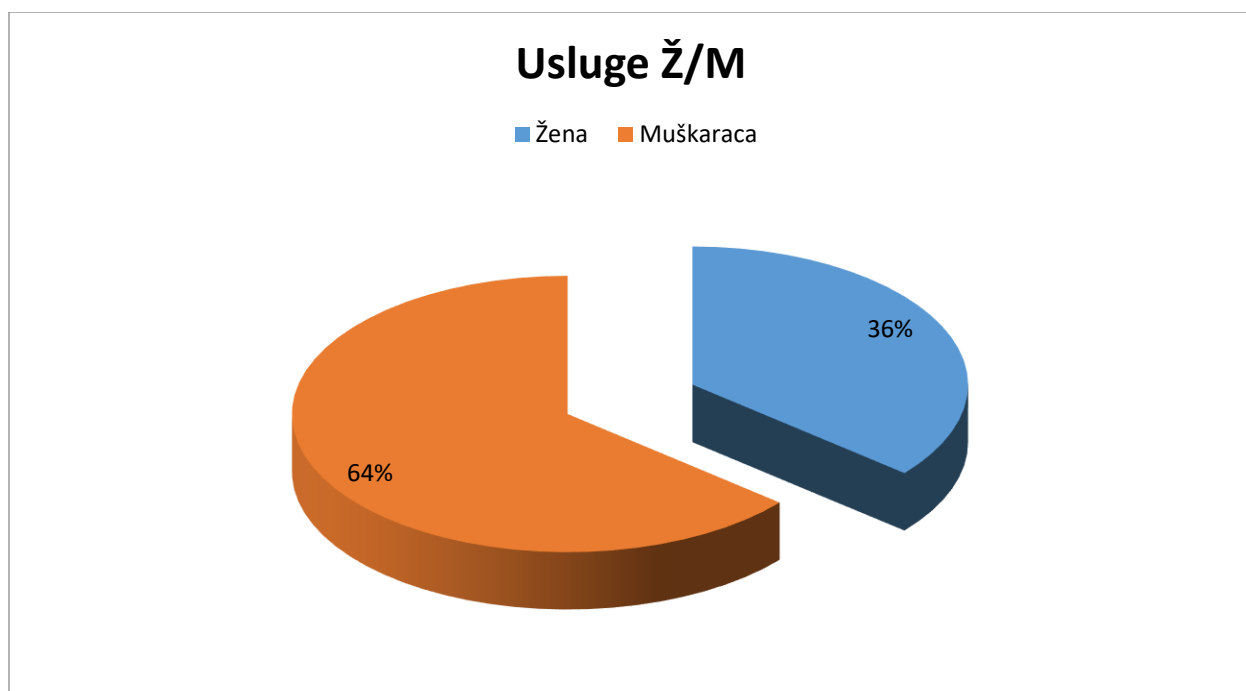

Tabela 4. Broj ukupnih usluga

Usluge koje se pružaju na mesečnom nivou prema polu i prema tabeli, 36% korisnika usluga su žene, a 64% muškarci.

Okvir tumačenja

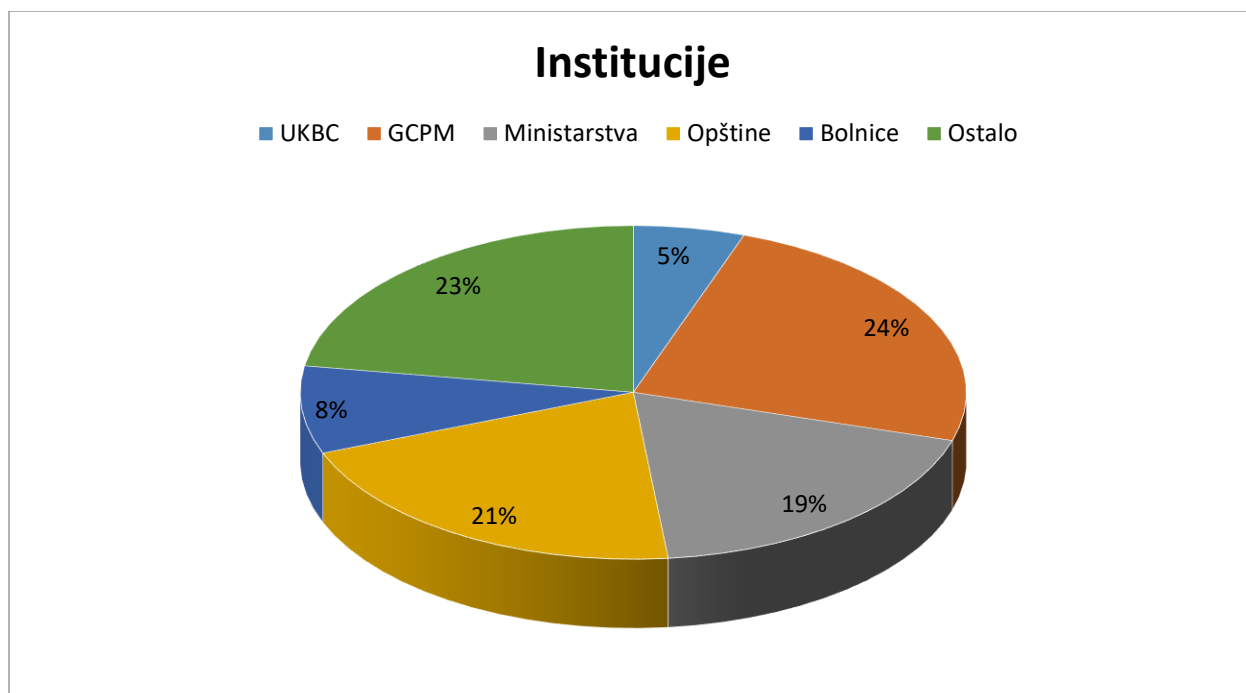

Tabela 5. Razdvajanje usluga na osnovu različitih faktora

Na osnovu tabele broj 5, najveći broj usluga na znakovnom jeziku pruža se za usluge u opštinama sa ukupno 24%, GCPM 5%, Regionalne bolnice 10%, Opština 21%, KBCK 8%, Ministarstva 4% i ostali 23%.

Takođe, Kancelarija za dobro upravljanje/Kancelarija premijera uz podršku Misije OEBS-a na Kosovu radila je na poboljšanju ukupne funkcionalnosti Online platforme za konsultacije sa javnošću, sa posebnim naglaskom na pristup na ovu platformu osoba sa invaliditetom. Bez sumnje, ovo će poboljšati sveukupnu inkluziju omogućavajući gluvim i slepim osobama pristup i doprinos kreiranju politika i zakona. U okviru ove inicijative prenose se promotivni video snimci za pristup platformi za konsultacije sa javnošću za osobe sa invaliditetom. <https://konsultimet.rks-gov.net/>

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 44.490€

Aktivnost I.2.2 Koordiniranje i funkcionalizacija Nacionalnog saveta za osobe sa invaliditetom

Opis napretka: Savet za osobe sa invaliditetom ponovo je osnovan 22. juna 2021. godine u sastavu, koji predsedava potpredsednik Vlade i osnovan je da radi na stvaranju jednakih mogućnosti, punog učešća i društvene integracije osoba sa invaliditetom, kako bi se obezbedilo da se potrebe i interesi osoba sa invaliditetom uvek uzimaju, prilikom donošenja odluka Vlade o pitanjima koji utiču na situaciju osoba sa invaliditetom.

Shodno tome, Savet za osobe sa invaliditetom monitoriše, pratie i ispituje uslove života osoba sa invaliditetom, kao i savetuje Vladu i nadležne institucije u svim pitanjima vezanim za bolji kvalitet života osoba sa invaliditetom.

Kao zaključak, celokupan rad ovog mehanizma je u skladu i ima za cilj da ispuni strateške ciljeve Nacionalne strategije o pravima osoba sa invaliditetom 2013-2023. Među procedurama koje sprovodi Savet su održavane najmanje 2 sastanka godišnje, a poslednji sastanak Saveta za osobe sa invaliditetom održan je 22.06.2022.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Ukupni budžet Specifične objektivne IV.2 predviđen iznos za 2022. je 40.000€

Specifični objektiv: Podizanje kapaciteta stručnog osoblja u sistemu pravosuđa o pravima osoba sa invaliditetom

Aktivnost I.3.1 Obuka osoblja u probacionim i popravnim službama

Opis napretka: PPS/MP je u saradnji sa OEBS-om tokom 2022. godine organizovao obuku za upravljanje prve linije, za 28 nadzornika, jedan modul je bio o ljudskim pravima

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.3.2 Izrada informativnog uputstva o pravima osoba sa invaliditetom u pravosudnom sistemu

Opis napretka: Nije urađeno uputstvo

Ministarstvo pravde u saradnji sa Projektom „Inkluzivno Kosovo“, projekat koji finansira Evropska unija, održalo je radionice na temu „Prava osoba sa invaliditetom“. Ova radionica je realizovana u okviru realizacije Kalendara aktivnosti za 2022. godinu – Godinu osoba sa invaliditetom, a imala je za cilj upoznavanje osoba sa invaliditetom o njihovim zakonskim pravima, uslugama javnog beležnika i radnjama koje treba da preduzmu za ostvarivanje svojih prava. Na ovoj radionici učestvovali su HandiKOS, UGK, USK i KFOI;

Izmenom i dopunom Administrativnog uputstva MP-BR.05/2022 o tarifama javnog beležnika za naknadu za rad i nadoknadu troškova javnih beležnika, osobe sa invaliditetom će takođe imati beneficije od ovog uputstva.

Takođe, vredi napomenuti da je Ministarstvo obezbedilo uslugu prevoza za dva službenika Ministarstva unutrašnjih poslova, za odlazak i povratak sa posla kao meru podrške OI.

Status napretka: Nije primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.33 Podizanje kapaciteta KP kroz obuku policijskih službenika za zaštitu i pomoć žrtvama o specifičnostima OI

Opis napretka: HANDIKOS je održao 5 radionica o prevenciji ponovne viktimizacije dece sa smetnjama u razvoju u sektoru odbrane, na kojima je učestvovalo 20 učesnika iz Kosovske policije.

Održana je 1 radionica - Sprečavanje grešaka u infrastrukturnim radovima i pravilnom pristupu osoba sa invaliditetom u organizaciji OOMDK-a sa učesnikom iz KP.

Na Svetskom kongresu za osobe sa invaliditetom učestvovalo je 13 članova KP.

2 učesnika iz KP učestvovala su na okruglom stolu „Usklađivanje zakonodavstva Kosova sa principima Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom u organizaciji INA-a.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.3.4 Izrada uputstva za tretiranje osoba sa invaliditetom, na osnovu specifičnosti invaliditeta.

Opis napretka: Tokom 2022. godine izrađen je i usvojen plan i program za osobe sa invaliditetom, kao što smo i planirali u kalendaru aktivnosti za osobe sa invaliditetom. U početku će ova obuka biti uključena u obuku za ljudska prava i počec□e sa obukom kadeta za policijske službenike koji se nalaze u AJSK.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

PRISTUP I KOMUNIKACIJA

Strateška objektiva: Stvaranje jednakih uslova u pristupu, informisanju, komunikaciji, učešću, kao i stvaranje jedinstvenog sistema podataka za osobe sa invaliditetom

Specifični objektiv: Istraživanje, po potrebi, o situaciji na terenu u vezi sa pristupom u objekte za OI

Aktivnost I.1.1 Aktivnosti podizanja svesti u vezi ove zajednice, odnosno sastanci sa NVO, koje zastupaju interese osoba sa invaliditetom, sa posebnim akcentom za integraciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Opis napretka: Jačanje saradnje između MALS, MPŠRR i Opštine u sprovođenju odluke Vlade Republike Kosovo br. 08/46.

Ministarstvo administracije lokalne uprave, u zajedničkoj organizaciji sa Jedinicom za ljudska prava i zaštitu od diskriminacije Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, posetilo je opštinu Mitrovica, podsećajući na obaveze opštine u sprovođenju Kalendara aktivnosti za osobe sa invaliditetom, 2022. U okviru ovog reprezentativnog sastanka Jedinice za ljudska prava i direktora Uprave za poljoprivredu i ruralni razvoj razgovarano je o poštovanju i unapređenju ljudskih prava u opštini, a posebno o zaštiti dece, politike rodne ravnopravnosti - osnaživanje žena na lokalnom nivou.

Ova poseta je bila deo terenskih poseta MPŠRR-a i monitoringa MALS-a poljoprivrednicima, kako bi se bliže videlo sprovođenje Zakona o zaštiti od diskriminacije i Zakona o zaštiti dece.

Ministarstvo administracije lokalne uprave održalo je radionicu sa opštinama regiona Peć o obavezama opština u primeni Zakona o zaštiti dece, u saradnji sa nevladinom organizacijom „Terre des Hommes“. Ova radionica je održana sa opštinama regiona Peć: Peć, Dečane, Istok, Junik i Klina. U okviru radionice razgovarano je o obavezama opština u primeni Zakona o zaštiti deteta.

MALS organizovalo je posetu opštini Kamenica, tačnije Jedinici za ljudska prava, u okviru kampanje podizanja svesti o sprečavanju trgovine ljudima, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvom zdravlja.

primljeni su od koordinatorke OJLJP, službenica za rodnu ravnopravnost, povratak i repatrijaciju, - direktorka CSR, - glavna medicinska sestra u GCPM, kao i direktorka iz UZSB.

Na sastanku je diskutovano o:

Saradnja i koordinacija aktivnosti na lokalnom nivou;

- Zdravstveni indikatori žrtava trafikacije;
- Informacije o uputstvu za opštinske službenike za poljoprivredu, člana 51 Zakona br. 06/L-84 o zaštiti dece, kao i člana 4 Administrativnog uputstva br. 05/2013 o sprečavanju i zabrani opasnih oblika rada dece u Republici Kosovo, kao i osnaživanje žena farmera u dubokim ruralnim oblastima, kao i zaštitu od diskriminacije

Status napretka: **Primenjeno**

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.1.2 Radionica u organizaciji NVO za osobe sa invaliditetom

Opis napretka: MPŠRR saopštava da su tokom 2022. godine organizovani sastanci za osobe sa autizmom na temu „Značaj kultivacije i brige za drveće za decu sa autizmom“ gde je održana obuka o Jagodi.

Status napretka: **Primenjeno**

Ukupno planirani budžet: 500€

Kampanja podizanja svesti o grantovima u poljoprivredi za osobe sa invaliditetom i roditelje dece sa invaliditetom, MPŠRR

Opis napretka: MPŠRR saopštava da tokom 2022. godine nije održalo nijednu aktivnost, s obzirom na to da su svi poljoprivrednici uglavnom ravnopravno tretirani u Ministarstvu poljoprivrede.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktivnost I.1.4 Promovisanje prava osoba sa invaliditetom u ruralnim područjima o mogućnosti konkurisanja za subvencije i grantove.

Opis napretka: Nismo obilazili ruralna područja, nemamo tačan broj poljoprivrednika sa invaliditetom ili porodica osoba sa invaliditetom, koji su dobili grantove jer su svi jednako tretirani (uglavnom (prošle godine) bili smo posvećeni nekim drugim aktivnostima obeležavanja godine osoba sa invaliditetom.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

Aktiviteti I.1.5 Promocija, saradnja i unapređenje prava osoba sa invaliditetom u opštinama

Opis napretka: MALS- Implementacija projekta Svetske banke „Opštine za mlade – komponenta I“ ili M4I, projekat je grant od 2,7 miliona dolara koji je obezbedila Vlada Japana preko Japanskog fonda za socijalni razvoj (JSDF), kojim upravlja Svetska banka. Projekat ima za cilj povećanje socio-ekonomskih mogućnosti za marginalizovanu omladinu (15-24 godine) na Kosovu. Kroz ovaj projekat odabrane opštine će se baviti socio-ekonomskim potrebama mladih, finansiranjem inicijativa koje potiču od njih, kako bi se povećala saradnja mladih i lokalnih samouprava, za rešavanje problema u zajednici. Projekat se realizuje u 10 odabranih opština. Cilj projekta je poboljšanje društveno-ekonomskog uključivanja najmanje 3.000 marginalizovanih mladih u marginalizovanim zajednicama na Kosovu, kroz građansko angažovanje i izgradnju njihovih kapaciteta i veština. Projekat se realizuje u 10 opština, koje su izabrane kao:

Junik, Ranilug, Elez Han, Zvečan, Kačanik, Srbica, Orahovac, Glogovac, Vučitrn i Uroševac. U pripremi prvog ciklusa subgrantova obučeno je 1.557 mladih ljudi za meke veštine i upravljanje projektima (od ukupno 2020 prijavljenih za obuku) i sertifikovano, od čega 838 žena i 719 muškaraca. Više od polovine korisnika obuke iz prvog ciklusa bili su iz ruralnih i prigradskih zajednica, od kojih je 79% bilo iz nezaštićenih zajednica. Što se tiče nacionalnog sastava, 86% su

bili mladi Albanci, 13% Srbi, 1% Romi, Aškalijski i Egipćani. U poređenju sa populacijom u 10 opština, etnički sastav učesnika obuke predstavlja povoljnu zastupljenost srpske omladine (2,65 puta veći od populacije) i reprezentativan procenat populacije romske i aškalijske omladine.

Većina inicijativa se fokusira na zapošljivost mladih (npr. ITK kursevi, pristup kreativnim prostorima, stručna obuka, zapošljavanje), poboljšanje objekata u zajednici (npr. biblioteke, školske ustanove), kulturne i sportske aktivnosti i podizanje svesti o temama koje se odnose na mlade. npr. OI, ekološka pitanja, delinkvencija, rodno zasnovano nasilje).

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 500€

Aktivnost I.1.6 Promovisanje ljudskih prava u opštinama/OI. Potpuno uključivanje OI u društveni život pod jednakim uslovima za sve.

Opis napretka: Ministarstvo administriranja lokalne samouprave (MLAS) u saradnji sa KDU/KP, MŽSPP, dogovorili su direktnu saradnju sa opštinama odabranim za realizaciju projekta/aktivnosti iz kalendara: Južna Mitrovica, Đakovica, Mamuša, Peć i Gnjilan.

U ovom pravcu, ono što upotpunjuje ovu aktivnost su nevladine organizacije sa saradnjom i koordinacijom aktivnosti, kao što su Handikos i Udruženje gluvih na Kosovu.

U cilju pomoći opštinama, MALS je izradio nacrt predloga o toku rada na identifikaciji barijera i prepreka pristupu OI.

Opštine su prvobitno obaveštene o aktivnostima iz Kalendara po odluci Vlade Kosova i organizovani su sastanci sa predsednicima gore navedenih opština.

Održani su sastanci sa predsednicima opština: Peć, Južna Mitrovica, Gnjilane, Đakovica i Maumuša.

Opštine su donele odluku o formiranju komisije/radne grupe, kojom ova RG identifikuje prepreke, barijere za OI.

MALS i Handikos su organizovali radionice, na kojima su članovi RG učestvovali u projektu „Unapređenje pravnog okvira na Kosovu prema standardima Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom“ i upoznali se sa procenom pristupačnosti izgrađenih objekata u gradovima Kosova“. Na osnovu ove obuke/radionice, članovi radne grupe opština su informisani kako da identifikuju prepreke za OI, popunjavanjem formulara koji je pripremila prof. Rozafa Baša.

Takođe, radne grupe izveštavali o preprekama za osobe sa invaliditetom.

Kao napredak vidimo da je opština Gnjilane lansirala znakovni jezik na veb - sajt opštine, praćenje skupštine opštine, druge važne sastanke.

U okviru projekta „Inkluzivno Kosovo“, koji podržava Kancelarija Evropske unije na Kosovu, a sprovodi HANDIKOS u partnerstvu sa Kosovskim udruženjem gluvih, Udruženjem slepih Kosova, Kosovskim forumom invalida, „Threshold“ i „Disability Partnership Finland“ i

Kancelarije iz MALS-a su održale obuku i sertifikovane su u „Reviziji pristupa izgrađenim sredinama“. Cilj obuke je bio da se poveća znanje o različitim aspektima pristupa, kao i njihovo osposobljavanje za reviziju pristupa u izgrađenom okruženju.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 1000€

Aktivnost I.1.7 Izrada Opštinskog akcionog plana za osobe sa invaliditetom

Opis napretka: MALS - Što se tiče plana, prikupljamo podatke za 2022. izveštava da je Savetodavni odbor za osobe sa invaliditetom operacionalizovan je u 20 opština, dok je u 17 opština (Klina, Klokot, Istok, Podujevo, Parteš, Zvečan, Srbica, Štimlje, Novo Brdo) Dragaš, Obilić, Uroševac, Mamuša, Ranilug, Leposavić, Štrpce, Zubin Potok) još uvek nije operacionalizovan. Što se tiče besplatne pravne pomoći za sve građane Republike Kosovo, u 7 regiona (Južna Mitrovica, Priština, Prizren, Peć, Uroševac, Gnjilane, Đakovica). Dok su mobilne kancelarije za besplatnu pravnu pomoć kao oblik organizovanja pravnih usluga, osnovane u 18 opština, u 19 opština (Vitina, Klokot, Podujevo, Elez Han, Parteš, Zvečan, Junik, Orahovac, Novo Brdo, Obilić, Mamuša, Štrpce, Ranilug, Severna Mitrovica, Zubin Potok, Suva Reka, Mališevo, Vučitrn, Gračanica) još uvek nisu osnovane. Broj zahteva za besplatnu pravnu pomoć u 16 opština je 1671

Januar-jun 2022.

Status napretka: Primenjeno

Ukupno planirani budžet: 1000€

Specifični objektiv: Obezbeđivanje pristupa u objekte za osobe sa invaliditetom

Aktivnost I.2.1 Sprovođenje Administrativnog uputstva 33/2007 "O tehničkim uslovima građevinskih objekata za pristup osobama sa invaliditetom"

Opis napretka: Ministarstvo za infrastrukturu saopštava da je u okviru aktivnosti 1.2.1 navedeno da je cirkular usvojio ministar MŽSPPI u avgustu 2022. godine „O sprovođenju Administrativnog uputstva br. 33/2007 o tehničkim uslovima građevinskih objekata za ograničen pristup osoba sa invaliditetom“ U septembru je upućeno na obaveštenje e-mailom, radi merenja, preko uprava za urbanizam i inspektorat, kao i kancelarija JLJP.

U roku koji je predviđen sredinom decembra 2022. godine, od 38 opština, samo 5 opština je dalo odgovore.

Status napretka: U toku primene

Ukupno planirani budžet: Ne sadrži dodatne troškove

U kontinuiranom nastojanju da se ispune aktivnosti iz Akcionog plana za prava osoba sa invaliditetom 2021-2023, opšti budžet za Akcioni plan za 2022. godinu obuhvata obezbijedena sredstva u iznosu od 39.931.042,00€.

U skladu sa ukupnim iznosom obećanim od strane institucija Republike Kosovo, uporedo sa sprovođenjem Akcionog plana za prava osoba sa invaliditetom 2021-2023, konkretno za 2022. godinu, je i implementacija kalendara aktivnosti, koje su dokumentovane u Završnom izveštaju Kalendaru aktivnosti sačinjenog u okviru proglašenja 2022. godine za Godinu osoba sa invaliditetom.